

1 Obecné vymezení

Jednou ze složek výpovědi České školní inspekce o kvalitě poskytovaného vzdělávání v dané škole i o kvalitě vzdělávací soustavy jako celku je hodnocení podmínek, průběhu a výsledků nejen ve vyučovacích předmětech, ale součástí je i hodnocení rozvoje vybraných gramotností, které Česká školní inspekce provádí v pravidelných cyklech od roku 2009¹. Kromě informační gramotnosti jde o gramotnost přírodovědnou a jazykovou, jejichž rozvoj byl ve školním roce 2016/2017 také hodnocen, a gramotnost čtenářskou, matematickou a sociální.

1.1 Cíl šetření

Předkládaná zpráva představuje výsledky tematického šetření, které využilo nástroje hodnocení nově vyvinuté v rámci projektu Národní systém inspekčního hodnocení vzdělávací soustavy v České republice (dále i „NIQES“) v letech 2011–2015. Cílem šetření bylo posoudit podmínky, průběh a dosaženou úroveň vybraných aspektů informační gramotnosti na 2. stupni základních škol, resp. nižším stupni víceletých gymnázií, a na středních školách s maturitními obory, případně identifikovat silné a slabé stránky rozvoje uvedené gramotnosti z celkového pohledu, a položit tak základ pro porovnání rozvoje gramotnosti v dalším cyklu. Souvisejícím cílem tematického šetření bylo také formulovat doporučení pro další podporu školám při rozvíjení informační gramotnosti u žáků.

1.2 Vzorek škol

Hodnocení rozvoje informační gramotnosti na základních a středních školách vychází zejména z hodnocení výsledků vzdělávání, které bylo doplněno o hodnocení podmínek a průběhu rozvoje gramotnosti realizované prostřednictvím dotazníků a hospitační činnosti na vzorku škol. Vzorek pro zjišťování výsledků vzdělávání v 9. ročníku základní školy (dále i „ZŠ“) a odpovídajícím ročníku víceletých gymnázií obsahoval 200 škol (dále také jen „v 9. ročníku ZŠ“). Vzorek pro zjišťování výsledků ve 3. ročníku v maturitních oborech středních škol (dále i „SŠ“) obsahoval 227 škol (dále také jen „ve 3. ročníku SŠ“). Zjišťování výsledků vzdělávání bylo uzpůsobeno i pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (dále i „SVP“). Hodnocení rozvoje informační gramotnosti bylo doplněno dotazníkem, který žáci vyplňovali po dokončení testu. Struktura škol ve vzorcích respektovala jejich regionální zastoupení. Zjišťování výsledků bylo na 196 středních školách doplněno zjišťováním podmínek a průběhu pomocí dotazníku pro učitele. Na základních školách zjišťování výsledků doplnila prezenční inspekční činnost zaměřená na rozvoj informační gramotnosti (vzorek tvořilo celkem 101 škol, z nichž 78 bylo zároveň ve vzorku pro zjišťování výsledků). Počty zapojených žáků jsou uvedeny v tabulce č. 1.

¹ V inovované podobě pak od školního roku 2015/2016, s využitím metod, postupů a nástrojů nově vyvinutých v rámci realizace projektu Národní systém inspekčního hodnocení vzdělávací soustavy v České republice (k tomu i dále v textu).